

Pojištění odpovědnosti za škodu

Skutková podstata stanovená v § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona č. [168/1999](#) Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla může být naplněna nejen takovým provozováním, při němž má provozovatel (resp. osoba, které vozidlo svěří) možnost rozpoznat při zachování obvyklé opatrnosti neodpovídající technický stav, resp. plněním svých povinností při péči o vozidlo tomuto stavu předejít, ale jakýmkoliv provozováním vozidla, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 3363/2013, ze dne 30.9.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně České podnikatelské pojišťovny, a.s., Vienna Insurance Group, se sídlem v P., zastoupené Mgr. T.Š., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému J. Z., se sídlem v O., zastoupenému JUDr. J.S., advokátem, se sídlem v O., o zaplacení částky 870 050 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 19 EC 640/2011, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 2. května 2013, č. j. 69 Co 119/2013-160, ve znění opravného usnesení ze dne 15. srpna 2013, č. j. 69 Co 119/2013-191, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 2. května 2013, č. j. 69 Co 119/2013-160, ve znění opravného usnesení ze dne 15. srpna 2013, č. j. 69 Co 119/2013-191, a rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 7. ledna 2013, č. j. 19 EC 640/2011-130, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení. Dovolání žalobkyně v rozsahu, ve kterém směřovalo proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 2. května 2013, č. j. 69 Co 119/2013-160, ve výroku pod bodem II, se odmítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 7. ledna 2013, č. j. 19 EC 640/2012-130 (správně 19 EC 640/2011-130), zamítl žalobu, aby žalovaný byl povinen zaplatit žalobkyni částku 870 050 Kč s příslušenstvím (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Žalobkyně zaplacení žalované částky požadovala z titulu regresního nároku pojistitele podle § 10 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 10 odst. 2 písm. a) zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu (pozn.: v rozhodném znění, tj. ve znění ke dni 28. května 2010, za „škodu“) způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla).

Soud prvního stupně zjistil, že v době pojistné události (nehody), ke které došlo dne 28. května 2010, bylo vozidlo značky MAN, registrační značky 1M9 1732, jehož vlastníkem byl žalovaný, postiženo závadou levé přední listové pružiny spočívající ve zlomení a ztrátě spodní části listu. Horní list nevydržel namáhání a praskl, čímž došlo k vybočení nápravy a vytočení vozidla, což bylo příčinou nehody.

Soud prvního stupně věc právně posoudil tak, že shledal pasivní legitimaci žalovaného jako pojistníka, vlastníka a provozovatele vozidla a aplikoval § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla s tím, že dle názoru soudu prvního stupně jde o nárok odlišný od nároku dle § 427 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“)

a tudíž v daném případě není provozovatel dopravního prostředku odpovědný objektivně. Vzhledem k tomu, že závada na vozidle byla těžko zjištělná a jinak bylo vozidlo technicky způsobilé a pravidelně kontrolované, došel soud prvního stupně k závěru, že žalovaný o vozidlo pečoval s péčí řádného hospodáře a své základní povinnosti týkající se provozu na pozemních komunikacích neporušil.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 2. května 2013, č. j. 69 Co 119/2013-160, ve znění opravného usnesení ze dne 15. srpna 2013, č. j. 69 Co 119/2013-191, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve správném znění tak, že náhradu nákladů řízení je žalobkyně povinna zaplatit žalovanému k rukám JUDr. J.S., advokáta (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud převzal skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně. Podle odvolacího soudu nelze akceptovat názor, že by každé způsobení škody vozidlem, jehož technický stav neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích (při existenci příčinné souvislosti mezi neodpovídajícím technickým stavem a škodou), bylo porušením povinnosti zakládajícím regresní nárok pojistitele. V opačném případě by provozovatel odpovídal i za skryté závady, které nebyly odhaleny při technické prohlídce ve stanici technické kontroly. Pojištění by tak ztrácelo smysl, zároveň by takový výklad vedl k nelogickému důsledku, kdy osoba dbalá povinností by byla povinna plnit pojistiteli a na druhé straně osoba, která způsobí škodu, by nehradila ničeho. Postižení by byli i ti provozovatelé, kteří o vozidla pečují řádně. Odvolací soud uzavřel, že regres pojistitele může založit pouze takové provozování vozidla technickým stavem neodpovídajícím požadavkům bezpečnosti provozu, pokud nedostatky technického stavu jsou zřejmé nebo zjištělné při vynaložení obvyklé opatrnosti, resp. pokud je toto provozování doprovázeno jiným porušením právní povinnosti při péči o technický stav vozidla.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost dovozuje podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Dovolatelka nesouhlasí s výkladem ustanovení § 10 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, jak jej podal odvolací soud. Dovolatelka dále poukazuje na obsah uvedeného ustanovení a dále na obsah § 36 a § 37 zákona č. [56/2001](#) Sb., o podmínkách provozu na pozemních komunikacích. Rovněž upozorňuje na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ze dne 25. května 2010, sp. zn. 25 Cdo 358/2008.

Podle dovolatelky není ve věci vyjasněno a je otázkou, kterou dovolací soud doposud neřešil ve své rozhodovací praxi, zda žalovaný v této věci porušil povinnost ve smyslu ustanovení § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, tj. zda skutečně provozoval vozidlo, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí. Podle názoru dovolatelky tedy jde v této věci o teoretické vymezení skutkové podstaty provozování technicky nezpůsobilého vozidla ve smyslu § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Dovolatelka dále poukazuje na možný rozpor rozhodnutí odvolacího soudu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2012, sp. zn. 23 Cdo 4550/2011. Dovolatelka má za to, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

Dle názoru dovolatelky je irelevantní, s jakou péčí žalovaný dbal o stav svých vozidel. Pro posouzení věci je významné, že žalovaný provozoval vozidlo technicky nezpůsobilé a právě toto porušení povinnosti bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody, a tedy zakládá zákonný regresní nárok dovolatelky vůči žalovanému.

Dovolatelka rovněž napadla výrok odvolacího soudu o náhradě nákladů odvolacího řízení, kterým odvolací soud přiznal žalovanému náhradu nákladů řízení zvýšenou o částku soudního poplatku ve výši 43 500 Kč, kterou však žalovaný nevynaložil.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2013 (článek II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále opět jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas osobou oprávněnou zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.) posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Přípustnost dovolání je dovozována z ustanovení § 237 o. s. ř., když dovolatelka má za to, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Z argumentace dovolatelky vyplývá, že přípustnost dovolání dovozuje i z toho, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky, při jejímž řešení se odvolací odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu vyjádřené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2012, sp. zn. 23 Cdo 4550/2011.

Konkrétně má jít o otázku, zda žalovaný provozoval vozidlo, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí, tj. o otázku teoretického vymezení skutkové podstaty provozování technicky nezpůsobilého vozidla ve smyslu § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla – to dovolatelka dále v dovolání konkretizovala tak, že je rozhodné, zda lze porušením povinnosti ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla rozumět jen takové provozování, při němž má provozovatel (resp. osoba, které vozidlo svěří) možnost rozpoznat při zachování obvyklé opatrnosti neodpovídající technický stav, resp. plněním svých povinností při péči o vozidlo tomuto stavu předejít.

Dovolání je pro řešení této otázky přípustné.

Dovolání je i důvodné.

Podle § 2 písm. f) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla se pro účely tohoto zákona rozumí... pojištěným ten, na jehož odpovědnost za škodu se pojištění odpovědnosti vztahuje.

Podle § 10 odst. 1 písm. b) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla má pojistitel proti pojištěnému právo na náhradu toho, co za něho plnil, jestliže prokáže, že pojištěný... porušil základní povinnost týkající se provozu na pozemních komunikacích a toto porušení bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody, za kterou pojištěný odpovídá,...

Podle § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla se porušením základních povinností při provozu vozidla na pozemních komunikacích pro účely tohoto zákona rozumí... provozování vozidla, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí,...

Již v minulosti Nejvyšší soud judikoval (v rozsudku ze dne 25. července 2012, sp. zn. 23 Cdo 4550/2011, na který správně poukázala dovolatelka), že „z hlediska regresního nároku dle ustanovení § 10 odst. 1 písm. b) zákona č. [168/1999](#) Sb. není... zavinění pojištěného rozhodující; právo postihu se spojuje s tím, že pojistitel prokáže „pouze to“, že pojištěný porušil základní

povinnost týkající se provozu na pozemních komunikacích (příčemž skutkové podstaty, které jsou pro účely zákona č. [168/1999](#) Sb. porušením těchto základních povinností, jsou vymezeny v odst. 2 uvedeného ustanovení) a toto porušení bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody, za kterou pojištěný odpovídá“. Jedná se tedy o odpovědnost objektivní, přičemž zákon nepřipouští liberaci pojištěného z důvodu, z jakého zamítavé rozhodnutí soud prvního stupně potvrdil odvolací soud – skutečnost, že provozovatel vozidla o něj řádně pečuje, nehraje z hlediska odpovědnosti dle § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla žádnou roli.

V obecné rovině je třeba souhlasit s odvolacím soudem, že vedle výkladu norem podle jejich doslovného znění je nutno normy vykládat podle jejich účelu (teleologicky). K otázce napětí mezi doslovným a teleologickým výkladem se v řadě nálezů, příp. stanovisek, vyslovil Ústavní soud ČR (viz stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st-1/96, nálezy sp. zn. Pl. ÚS 33/97). Výchozí tezi v této souvislosti zformuloval přitom v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/97. Konstatoval, že neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace vycházející pouze z jazykového výkladu; jazykový výklad představuje toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, je východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.).

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 21/96 pak uvedl: „Soud není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“

V posuzované věci však odvolací soud své odchýlení od doslovného znění normy (či spíše konstrukci odlišného pravidla, kdy namísto pravidla stanovícího objektivní odpovědnost bez možnosti liberace, vytváří pravidlo stanovící objektivní odpovědnost s možností liberace) odůvodnil nesprávně. Odchýlení od doslovného znění normy nebylo na místě.

Odvolací soud opomněl, že v posuzované věci se má pojištění odpovědnosti za škodu vztahovat na škodu způsobenou provozem dopravního prostředku a mající původ v provozu, přičemž nebyl dán liberační důvod podle § 430 obč. zák. Provozovatel by tak byl povinen nahradit poškozenému jakoukoliv škodu bez ohledu na zavinění (a bez možnosti liberace). Díky úpravě zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla tuto škodu hradí pojišťovna, avšak v situacích, které zákonodárce taxativně stanovil v § 10 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, má pojišťovna vůči pojištěnému (který se v této situaci shoduje s provozovatelem vozidla) originální regresní nárok – rozsah skutkových podstat, ve kterých má pojištěný povinnost hradit pojišťovně to, co za něho plnila poškozenému, je však výrazně menší, než rozsah § 427 obč. zák. Porušení povinností vymezených ve skutkových podstatách obsažených v § 10 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla zákonodárce považuje za tak závažná porušení povinností, že pojištěného zbavuje obvyklých výhod pojištění (tedy přenesení nákladů vzniklých v důsledku pojistné události na pojišťovnu). V případech vymezených v § 10 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla tak účelem povinného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla zůstává pouze ochrana zájmů poškozeného (aby se v případě škody způsobené provozem vozidla mohl hojit na subjektu, u něhož je vyšší pravděpodobnost, že bude plnit dobrovolně a bude dostatečně solventní – tedy na pojišťovně). Není tudíž správný závěr odvolacího soudu, že v případě nemožnosti liberace pojištěného by pojištění ztrácelo smysl, neboť primární účel (ochrana zájmů poškozeného) zůstává zachován.

Skutková podstata stanovená v § 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla tak může být naplněna nejen takovým provozováním, při němž má provozovatel (resp. osoba, které vozidlo svěří) možnost rozpoznat při zachování obvyklé opatrnosti neodpovídající technický stav, resp. plněním svých povinností při péči o vozidlo tomuto stavu

předejít, ale jakýmkoliv provozováním vozidla, které svojí konstrukcí nebo technickým stavem neodpovídá požadavkům bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, obsluhujících osob, přepravovaných osob a věcí.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Nejvyšší soud je proto podle § 243e odst. 1 o. s. ř. včetně závislých výroků o náhradě nákladů řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.] zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud podle § 243e o. s. ř. i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání žalobkyně směřovalo též proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku pod bodem II, jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, když žalobkyně nesouhlasila s tím, že do těchto nákladů byl započten i soudní poplatek, který však žalovaný nehradil.

Podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. musí být v dovolání mj. uvedeno, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání podle § 237 až 238a o. s. ř. Požadavek, aby dovolatel v dovolání uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je podle § 241a odst. 2 o. s. ř. obligatorní náležitostí dovolání.

Tomuto požadavku však dovolatelka v rozsahu, ve kterém dovolání směřovalo proti výrokům rozsudku odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení, nevyhověla a v dovolacím řízení nelze v této části pro shora uvedenou vadu pokračovat.

Dovolání se navíc stalo bezpředmětným, neboť po podání dovolání vydal odvolací soud opravné usnesení, podle něhož vyloučil soudní poplatek z přiznané náhrady nákladů odvolacího řízení.

Nejvyšší soud proto podle § 243c odst. 1 o. s. ř. dovolání žalobkyně směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu pod bodem II odmítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)